

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XIII. Marsicen. jurisdictionis. De eadem materia controversiæ jurisdictionalis inter Episcopum, & Prælatum inferiorem prætendentem jurisdictionem cum territorio separato. Et an sententia, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

de facto hujusmodi circumstantiæ nimium diversificent, ex iis, quæ super dicto cap. 11. habentur superius ponderata in *Anglomen. disc. 9.* undè merito decisiones in eis non multum infistunt.

Pro adminiculo quoque considerabam privilegia *Pandulphi & Landulphi* Principum Longobardorum, in specie agentia de Ecclesia istius loci sancti ²¹ *Georgii*, cum ejus juribus concessa & confirmata dicto Abbati; Quamvis enim prima decisio anni 1666. §. penult. istis privilegiis in specie respondendo, dicat de eis nullam habendam esse rationem, ut potè Principum sæcularium in hac materia nullam potestatem habentium, Adhuc tamen considerabam idem quod de consimilibus privilegiis habetur supra in *Maceraten. disc. 6.* quod scilicet rectè deferre valeant, Vel tanquam lex foundationis, Vel tanquam assensus pro ejus jure, cum approbatione Apostolica, & sic, non pro integra probatione seu competentia hujusmodi juris, sed pro adminiculo & corroboratione præmissorum, omnibus insimul ponderatis, cum regula, *ut singula qua non profunt. &c.*

E conversò autem, ponderando actus pro Archiepiscopo urgentes, Quatenus pertinet ad enunciativas super situatione in diocesi, parum obstare videbantur, Tum ratione æquivoci ut supra, cum verificari possint in altero Oppido consimilis nuncupationis; Tum etiam quia vocabulum *diocesis* usurpari potest pro illo *provincia* ut supra dictum est.

Quo ad actus jurisdictionales gestos ab anno 1618. citrà, planum videbatur, de eis nullam habendam esse rationem, ut potè gestis lite pendente, aliam operationem non facientibus, nisi illam impediendi ex tunc contrariam possessionem pacificam, & cursum præscriptionis, atque reddendi difficiliorem probationem immemorabilis; Pro tempore verò antecedenti nulli dabantur actus, dum quædam visitationes factæ erant jure delegato tanquam à viciniore, solumque difficultatem aliquam faciebat convocatio Rectoris istius loci ad Synodum, ejusque interventus, itaut quandoque Rector pro tempore deputatus fuerit unus ex Examinatoribus Synodalibus.

Verùm hic actus videbatur compatibilis cum territorio separato, & qualitate *Nullius*, quoniam ubi Prælatus inferior, quamvis cum dicta qualitate, non solet convocare, & celebrare propriam Synodum, tunc accedendum est ad illam Episcopi viciniore, ut decisum per Sacri Congregationem testantur *Leo, Sayr, Tamburin.* & ceteri collecti per *Barbos. de Episcopo alleg. 93. num. 6.* Multò magis dum hic erat nedum viciniore, sed etiam Metropolitanus, undè propterea actus remanet compatibilis.

Majorem difficultatem facere videbatur dicta confessio facta per Abbatem ejusque Conventum, & in qua prima decisio magnum constituit fundamentum; Sed neque videbatur multum considerabilis, quoniam prohibitus alienare, seu aliàs disponere, prohibetur etiam confiteri, ne quod directè ²² est prohibitum, ita indirectè sequatur, Ut omissis generalibus, de quibus infra in his terminis specialibus habetur *dec. 127. nu. 9. par. 9. & dec. 24. num. 31. par. 10. rec.* Undè cum non posset dictus Abbas juribus Monasterii expressè præjudicare, dictamque jurisdictionem à se abdicare, cum esset formalis alienatio cadens sub *extravag. ambrosiense*, etiam super hujusmodi juribus incorporalibus & jurisdic-

cionalibus, *ut in Aceruen. Vicarii coram Ottobono inter suas decis. 220. & passim*, idcirco neque confiteri potuit, quia Prælatus non potest confitendo suæ Ecclesiæ præjudicare, Atque eareus confessio attenditur, quatenus sit verisimilis, & adminiculata, Adinstar confessionis tutoris cum similibus ex *deduct. per. Mantio. dec. 39. Cavaler. decis. 79. Buratt. & Adden. decis. 453. Geor. & Add. decis. 375.*

Ac etiam quia confessio in eo, qui non est prohibitus, attenditur, & est maxima species probationis in iis, quæ pendent ab ejus animo, si vè consistant in ejus facto proprio, secus autem in iis, quæ consistunt in jure, seu pendent à facto alieno, cum tunc confessio provenire possit ab erronea credulitate, quæ inducere non potest id quod reverà non est *l. confessionibus ff. de interrogator. actio. Savrd. decis. 104. num. 30. Buratt. dec. 335. & 483. utrobique num. 5.* Et habetur pluries ad materiam fideicommissariam, quod confessio existentie fideicommissi, istud non inducat, si verè non adest, cum similibus; Reproposita autem causâ sub die 26. Novembris 1668. coram eodem *Bevilacqua*, non absque votorum discrepantia perstitum fuit in decisio, atque ista causa tales habet facti circumstantias, illam præsertim tot actuum jurisdictionis etiam delegatæ in ipsamet Civitate in faciem Archiepiscopi, quod diversificat ab aliis, in quibus Episcopismagis justitiam assistere sæpius dixi, Undè dictæ resolutiones non omnino placuerunt, licet neque de positiva improbabilitate redargui valeant.

M A R S I C E N . JURISDICTIONIS

PRO EPISCOPO CUM CAPITULO, SEU CLERO OPPIDI SAPONARIÆ.

Causa decisus per Rotam pro Episcopo.

De eadem materia controversiæ jurisdictionalis inter Episcopum, & Prælatum inferiorem prætendentem jurisdictionem cum territorio separato. Et an sententia, aliaque acta gesta cum Episcopo afficiant Capitulum, seu Clerum loci controversi, Et quandò dicatur esse tale Capitulum, quod ad causæ defensionem, evocandum, vel admittendum esset.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Acti series.*
- 2 **F** Quando jura unius Ecclesiæ, ad aliam translata censeantur.
- 3 Sententia & acta cum uno ex defensoribus non citatis aliis principaliter interessatis non afficiunt, & corrumpunt etiam quoad citatos.
- 4 Quid concurrerit aliorum certa scientia.

§. Ec

- 5 Et quid ubi concurrat iustitia clara, itaut si fuisset citatus, non potuisset impedire iudicium.
- 6 De iustitia causa super jurisdictione Episcopi.
- 7 Quando plures Clerici Ecclesie inseruientes dicantur constituere Capitulum nec ne, & quando Ecclesia sit Collegiata.
- 8 Interesse secundarium non attenditur, ac sufficit causam agere cum habente inter esse principale.

DISCURSUS XIII.

Archipresbytero Terræ Saponaria de facto ibi exercente spiritualem jurisdictionem, tractuque temporis prætendente huiusmodi exercitium privativè ad Episcopum Marficatum. Hinc usque ab anno 1572. exorta fuit lis, sopita per sententiam Rotalem Manz. anedi de anno 1614. prævia decisione 26. Aprilis 1609. quæ habetur impressa decis. 248. par. 2. rec. pluribusque deinde editis decisionibus super occultatione processuum, & aliis ordinem concernentibus coram Buratto, inter ejus impressas: assumpta demum de anno 1621. disputatione super negotio principali, prodit resolutio ad favorem Episcopi tantum informantis, ut liquet ex decis. 578. ejusdem Buratti, quæ videtur in materia magistralis, tam circa situationis præsumptionem assistentem Episcopo parenti, absque alio oppositore, quam circa juris assistentiam super dicta jurisdictione, privativè ad alios, in locis & personis suæ diocesis; Reassumte autem lite moderno Archiepiscopo coram Bichio, dictamque Manz. anedi sententiam, tanquam nullam & injustam impugnante, tres prodierunt eodem anno 1647. resolutiones Episcopo favorabiles sub diebus 18. Februarii, 17. Junii, & 11. Decembris, quatum duæ priores impressæ sunt par. 10. rec. decis. 24. & 37. subsequente etiam alia resolutione coram eodem super declaratoria ob non partitionem exequutorialium in vim dictæ rei judicatæ relaxatarum, quæ decisio est pariter impressa dec. 303. eadem par. 10. Verùm Archipresbyter his non acquiescens obtinuit committi causam restitutionis in integrum in eadem Rota Corrado, coram quo die 26. Maij 1651. prodit quoque resolutio Episcopo favorabilis, reassumendo omnia merita negotii principalis in præcedentibus decisionibus firmata, ob impugnationem rei judicatæ ex capite injustitiæ, Præsertim verò reiiciendo motivum, in quo potissimum insistebatur, super præsentia translatione antiquæ dirutæ Civitatis Grumantina ad istum locum, & successivè translatione jurium illius Ecclesiæ, Tum ob factum non benè justificatum, Tum etiam quia, tunc in novum locum vel novam Ecclesiam transeunt jura & privilegia antiquæ, quando Superioris ad id potestatem habentis auctoritate fit translatio, juxta glos. in cap. privilegium de reg. jur. in sexto Innoc. cap. cum ex. injuncto sub num. 2. de oper. novi nunciacione. Bald. in l. Crvates §. in decurionibus num. 3. ff. quod cuiusque Universitatis nomine cum aliis per Gratian. discept. 396. num. 22. cum sequen. ut liquet ex copiosa decisione de super edita, quæ habetur impressa dec. 153. cap. 11. rec. Et de ista materia translatio-

Card. de Lic. de jurisd. & Foro Compet.

nis jurium Cathedralicorum habetur in Sipontina Cathedral. sub tit. de præminentiis hoc eod. lib. disc. 2. Post decennalem autem & ultra acquiescentiam, Archipresbyter successor, curavit eandem controversiam suscitare sub nomine Capituli Ecclesiæ matricis, seu principalis ejusdem loci coram Verospio, prætendendo omnia præmissa utpotè gesta cum solo Archipresbytero, qui dicebatur prima Dignitas dictæ Ecclesiæ, quam decisiones prædictæ præsertim ultima coram Corrado nunciant ac supponunt Collegiatam, non afficere ipsum Capitulum æquè principaliter interessatum in defensione jurium Ecclesiæ; Unde propterea inferebatur, nedum ad consequentiam, quod non afficerent ipsum Capitulum, sed etiam ad sententiarum omniumque subsequutorum nullitatem, etiam respectu Archipresbyteri citati, ratione individuitatis ex Roman. cons. 369. nu. 21. Lap. alleg. 48. cum aliis per Spadam cons. 164. lib. 2. edito in causa Montis Regalis jurisdictionis, in qua habentur decisiones apud Peniam 1195. 1233. & 1278. & apud Milin. dec. 345. Deducendo etiam generaliter in proposito firmata decis. 505. in principio apud Post. de mannr. & in Toletana decimarum de Capilla 8. Julij 1657. coram Verospio, cum aliis de quibus supra in Conversana disc. 2. Et ista occasione, scribentes pro eodem Capitulo, repetebant eadem motiva circa merita negotii principalis, jam deducta & rejecta in supra allegatis decisionibus coram Bichio & Corrado.

Histamen non obstantibus, sub die 14. Martij 1664. prodit resolutio Episcopo favorabilis, dictam scilicet rem judicatam, cum omnibus subsequitis afficere etiam ipsum Capitulum, seu clericum nunc se opponentem, & resolutio confirmata fuit 30. Maij subsequenti; Atque mihi in his ultimis disputationibus tantum pro Episcopo scribenti reflectendo etiam ad veritatem, juxta beneque fundatæ vias sunt dictæ resolutiones, Quoniam ubi etiam ista esset Ecclesia Collegiata, & Capitulum esset tale, itaut defensio causæ æquè principaliter id ipsum cum Prælato spectaret, Unde propterea intraret dicta conclusio, quam dicebam in puncto juris veram, Adhuc tamen cessaret applicatio ad factum, ex ejus particularibus circumstantiis, ratione scilicet scientiæ certæ & incontrovertibilis, Tum quia huiusmodi lis tamdiu sustentata in Rota cum expensis ipsius Capituli, seu Cleri, & Communitatis laicorum potius quam Archipresbyteri, erat valde famosa & notoria in universa regione; Tum clarius quia ultima disputatio coram Bichio de anno 1649. super declaratoria ob non partitionem juxta dictam decisionem 303. par. 10. rec. habita etiam fuit cum isto Capitulo, seu Clero & Communitate, Unde propterea talis scientia juxta præsertim effectiva assistentia liti, æquipollere videtur citationi, ex deductis in præfatis ultimis decisionibus coram Verospio.

Et quamvis ista conclusio ita simpliciter sumpta, mihi videtur parum tuta, qualis reputata fuit in allegata Montis regalis jurisdictionis, & merito, quoniam cum reo & possessori expediat vincere per non jus actoris, neque sibi incumbere debeat adversarium monere super validitate processus, idcirco non citatus spontè comparere non debet, neque admitti ad causam pro adversarii processu revalidando, quoniam rectè sciens & prudens, ita videns se non citatum litem irridere potest utpote certus de jure suo, & consequenter sola scientia

in proposito, quamvis certa & indubitata sufficere non videtur.

Eam tamen, posito etiam dicto jure coequali ac interesse principali, in hac facti specie sufficere dicebam, * Tum ratione acquiescentiæ positivæ & partitionis dictis literis exequutorialibus; Tum fortius ratione justitiæ claræ, qua concurrente, ad evitandos inanes litium circuitus, & quoties non constat per non citatum deduci motiva discussione ac nova disputatione digna, ex quadam non scripta laudabili æquitate, rejicitur talis nullitas, quæ aliàs de stricto jure intraret, ut fuisse practicum etiam in d. *Montis regalis jurisd.* constat ex ultim. decis. 1278. coram *Penia*, Ad quod confert recepta conclusio, de qua in sua materia sub ut. de *emptione & venditione*, non curari scilicet in evictione neglectam denunciationem venditoris, quoties de justitia evictionis constat, ita ut si citatus fuisset, eam non potuisset impedire, cum similibus.

Justitia verò erat clara, quoniam ex multis non videbatur dubitari posse de situatione hujus loci intrà limites Diocesis, qua posita fundata remanet intentio Episcopi, dum nullum exhibebatur privilegium, nec explicitum, neque implicitum, atque immemorabilis probata non erat, & de presentis erat omninò improbabilis, ob diuturnum tempus litis, quod est subducendum, illa verò probatio, quæ aliàs prætendebatur facta, convincenter excluditur in dictis decisionibus, quarum fundamenta compendiosè in his disputationibus reassumebantur, ut responderetur omnibus antiquis motivis per scribentes in contrarium reassumptis.

Verùm omnia hæc dicebantur ad superabundantiam, cum difficultas magis de plano discesset ex cessante jam dicto præsupposito, quod ista esset Ecclesia Collegiata, ejusque Presbyteri & Clerici oppositores constituerent Capitulum, cujus Archipresbyter esset tantum prima Dignitas, ita ut Ecclesia representaretur ab universo corpore polytico, cujus Archipresbyter esset caput, reliqui verò membra, Quo casu rectè diceretur, defensionem jurium Ecclesiæ esse coequalam, ac etiam principalem Capituli, quoniam nullibi constabat de ista qualitate Collegiativa, per privilegium Apostolicum, seu per antiquam consuetudinem bene probatam; Quinimò constabat de contrario, quoniam Episcopo consulente Sac. Congregationem Rituum super assumptione nominis ac insignium Canonicalium de facto, eadem Sac. Congregatio de anno præcedenti 1663, mandaverat utramque prohiberi, dum de legitima collegialitatis, erectione, vel probatione per signa univoca non constabat.

Licet enim juxta satis frequentem ac ferè generalem illarum partium consuetudinem, in dicta Ecclesia, tanquam unica Parochiali, & matrice totius Oppidi numerosum populum habentis, plures adessent Presbyteri & Clerici patrimoniales, ad illius servitium recepti, ac de distributionibus & emolumentis participantes, etiam ad formam Collegii seu Capituli se congregantes, Missam Conventualem, aliaque divina celebrare soliti, arcam, sindicum, & massam communem habentes, Nihilominus cessante formali erectione cum auctoritate Apostolica vel aliis probationibus, & signis univocis, ac pernecessè concludentibus qualitatem collegialem, dicuntur potiùs constituere quamdam Clericorum seu Cappellanorum Congregationem, non autem Collegium seu Capitulum formale, representativum corporis Ecclesiæ

cum Rectore seu Prælo *Gonzal. ad regul. octavam* *glos. 19. nu. 15. Caputaquen. dec. 295. par. prima* cum aliis in *Vennsina Archiepresbyteratus coram Carilla inter suas dec. 41. & 60. aliàs decis. 143. & 216. par. 7. rec. & latius in Matheranen. Archiepresbyteratus coram Corrado decis. 147. par. 10. rec. & habetur pluries deductum intrà sub *viul. de præmunitis* ad hanc materiam Collegialitatis.*

Quo posito resultat, defensionem Ecclesiæ principaliter spectasse ad Archipresbyterum, tanquam illius unicum Rectorem & administratorem, jus verò seu interesse dictorum Presbyterorum, ac aliorum de Clero & populo, esse secundarium, & consequitivum, in proposito non attendendum, cum illud solum operetur, ut habentes tale interesse repelli non possint à judicio, atque possint admitti ad causam, assistendo ei, cum quo tanquàm principali interessato causa agitur, & qui solum necessariò citandus est, ut generaliter de hac distinctione inter jus coequali, ac æquè principale, vel accessorium & consequitivum habetur in *allegata Toletana decimarum de Capilla 8. Junii 1657. coram Verospio*, & latius ac magis ex professo in his terminis specialibus controversiæ jurisdictionalis cum Episcopo in *Trafonem. Jurisdictione 3. Decembris 1663. coram. V. Comite*, de qua causa habetur infra hoc eod. *disc. 22. & generaliter apud Mantiv. decis. 250. num. 4. decis. 87. num. 2. cum seqq. part. 9. recent.* & hoc pariter titul. pluries in proposito fori competentis, & sub altero de fideicommissis super puncto, an scilicet gesta cum hærede gravato, vel uno ex fideicommissariis aliis præjudicent; Multo magis dum cessante dicto coequali jure concurrerent d. aliæ circumstantiæ, ob quas, dato etiam jure coequali, adhuc in jussu modi gesta afficere deberent; Undè propterea effectus hujus malæ consultæ excitationis litis jam lotipæ fuit, quod ita ista occasione, oppositores amiserunt illam Collegialitatis prærogativam & existimationem, quam saltem de facto ex communi opinione prius obtinebant; Cumque dictus Clerus non acquiesceret, adiit Signaturum gratia habitam sub die 1668. pro obtinenda nova commissione sed omninò rejectus fuit.

FIRMANA

JURISDICTIONIS

PRO

ARCHIEPISCOPO

CUM

COMMENDATAR. O ABBATIÆ

FARFEN.

Casus sopitus per concordiam.

An inferior Prælatus regularis habens omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem cum Clero & populo intrà limites ejus Monasterio seu Abbatie adjacentes, tanquam in territorio separato & *Nullius*, eandem Jurisdic. habeat in Ecclesiis seu membris & de mensa ejusdem Monasterii, sitis in alienis Diocesis, etiam respectu Clericorum eis infervientium & populorum